

A KÖZMŰVELŐDÉS SZOCIALISTA NAGYÜZEME II.

244

A KERÜLETI KÖNYVTÁRAK HALÓZATA

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi könyvtárait bizvást nevezhetjük a főváros legnépszerűbb kulturális intézményeinek. A lakosság könyv-ellátásában és nevelésében betöltött szerepük százegrek megbecsülését vívta ki. Évről évre erősödik vonzásuk. Ez mindenekelőtt az olvasók számának állandó emelkedésében jut kifejezésre. 1961 decemberéhez képest 1962 decemberében 12,9%-kal (mintegy 10 000-rel) szaporodott az olvasók száma. A felnőtt olvasók száma 11%-kal, a gyermekolvasóké 18,9%-kal növekedett. A felnőttek közül a munkásolvasó a legtöbb: 23 343. Az ipari tanulókkal együtt megközelíti a 30 000-et. A statisztikák arról tanúskodnak, hogy

örvendetesen fokozódik a fiatalok irodalmi érdeklődése. Az általános iskolások közül 41 000-en, a 15—25 év közötti évfazatokból több mint 38 000-en olvasnak rendszeresen a kerületi könyvtárakban. Az olvasók számának megnövekedésével természetesen jár együtt a könyvtárak olvasóforgalmának megélénkülése.

A kölcsönzések 15%-os emelkedést mutatnak. Az egy olvasóra eső kölcsönzések száma 11,8%-ról 12,7%-ra ugrott, vagyis tulajdonképpen minden olvasó havonta egyszer megfordul valamelyik könyvtárban. Soha annyi könyvet nem kölcsönöztek még a könyvtárak, mint az elmúlt esztendőben.

A korábbi évhez képest a kikölcsönzött könyvek száma 16%-kal több, abszolút számban meghaladja az 5,5 milliót. Az olvasási átlag: egy beiratkozott olvasóra 1961-ben 38,4, 1962-ben pedig 39,3 kötet. A kerületi könyvtárak minden kötetét 4,5-szer kölcsönözték. Ez a forgási sebesség és olvasási átlag országosan is a legjobb eredménynek számít. Érdekes megnéznünk, hogyan oszlik meg a könyvek használata különböző szakcsoportok szerint. Az összes kölcsönzések 54%-a szépirodalom, 23%-a tudományos ismeretterjesztő irodalom. A szépirodalom csoportjában legnagyobb keresettségnek az új magyar irodalom örvend. Sorrendben ezt követi a régi magyar irodalom, a világ-irodalom klasszikusainak olvasottsága. Az ismeretterjesztő művek 5%-a ideológiai és politikai irodalom, és majdnem 3,5%-a természettudományos mű.

Nem kerülhették el ezeknek a számadatoknak az ismertetését, hiszen beszédesen tükrözik azt a munkát, amelyet a kerületi könyvtárak a művelődő, kultúraltan szórakozni

vágyó lakosság szolgálatában kifejtene. Jóllehet általában hasonló fejlődést figyelhetünk meg a közművelődési könyvtárak tevékenységében, mégis külön alá kell húzni két fontos jelenséget. Az egyik a fiatal olvasókkal való rendszeres foglalkozás eredménye. A másik az ismeretterjesztő irodalom arányának az elmúlt évekhez képest jelentős megnövekedése. Ebben a tekintetben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kerületi könyvtárai jóval megelőzik a vidéki könyvtárhálózatokat és a szakszervezeti könyvtárhálózatot.

A KÖNYVÁLLOMÁNY ARÁNYOS FEJLESZTÉSE

A kerületi könyvtárak csaknem fele 10—20 ezer kötetes állománnyal rendelkezik. A könyvtárak egyharmadának 20—40 ezer kötete van. Viszonylag csekély a 10 ezren aluli és a 40 ezren felüli kötettség. Ez a helyzet megfelel a kerületi könyvtárak funkciójának. Az állomány összetétele egészségesen alakul, 47,4%-a

szépirodalom 19,6%-a gyermekirodalom, 33%-a tudományos ismeretterjesztő irodalom.

A jelenlegi helyzet hosszú fejlődési folyamat eredménye, s ez a folyamat tovább folytatódik. Kétségtelenül egyik legnagyobb vívmánynak kell tekintenünk az állományfejlesztés terén, hogy a kerületi könyvtárak (bár a könyvbeszerzési keretekkel a hálózat központilag gazdálkodik) önállóan szerzeményeznek. A könyvek beszerzésénél tehát messzemenően figyelembe veszik a lakosság igényeit, az olvasók kívánságait. A szerzeményezés központi irányításának alapvető módszere a kéthetenként tartott szerzeményezési tanácsadás. A központban minden kerületi könyvtár vezetőjének részvételével a kéthetenként kibocsátott könyvjegyzékek alapján áttekintik a kiadók legújabb kiadványait és kivétel nélkül minden könyvet részletesen ismertetnek. A könyveket az ismertető könyvtárosok előre megkapják, elolvassák, értékelésüket írásban és szóban adják meg. Egyben javaslatot tesznek a könyvek beszerzésére, vagy arra,

hogy a kerületi könyvtárak állományába a kiadványt nem szükséges megvenni, vagy minimális példányszámban, esetleg csak a nagykönyvtárak vásárolják meg.

A szerzeményezési tanácsadás módot nyújt arra is, hogy a kiadói tervek, a kiadók és a terjesztő vállalat munkáját állandóan figyelemmel kísérjék, észrevételeiket, javaslataikat a könyvtárvezetők továbbíthassák. Időnként a problematikás mű-

veket a szerzeményezési tanácsadáson külön is napirendre tűzik.

Az állomány fejlesztése azonban nem csak beszerzésből áll. A könyvállomány helyes arányainak biztosítása érdekében figyelemmel kell lenni arra, hogy ne halmozódjanak fel az elavult, az olvasók érdeklődésére számot nem tartó könyvek. 1962-ben kezdődött és ebben az évben fejeződik be egy nagyarányú állomány-

revízió, amelynek következtében a fölös példányok és elavult anyag tekintélyes része a kerületi könyvtárak állományából a központi duplumaraktárba került. Mivel az elavulás és a fölös példány jelentkezése egyes művekre és nem témákra, szakcsoportokra vonatkozik, ezért a kivont könyveket újakkal kell helyettesíteni.

Az állományrevízió végrehajtása

igen jelentős momentum a könyvtárak szabadpolcos átalakítása miatt is, hiszen a felhalmozódott könyvanyag nem volt alkalmas arra, hogy nagyobb százalékban szabadpolcra kerüljön. Az állományrevízió után csaknem minden könyvtárban szabadpolcra kerülhet a könyvanyag 60—80 százaléka.

MIKÓ ZOLTÁN

(Folytatjuk)